

na Dolenjskem, na tisti stopinji še danes, kjer je stalo pred petdesetimi leti.

To trdili in razglasili so umni gospodarji uže pred nekoliko leti, a žalibog, ostalo je vse glas upijočega v puščavi! Sedaj pa, ko razvidi tudi priprosti kmet, da na ta način kmetijstvo ne more nikakor napredovati, moralo bi se vendar na to gledati, da se v okom pride hudim, dan na dan kmetu, in če kmetu tudi gospodu — kajti kmet živi gospoda — pretečim nevarnostim, ki utegnile bi v kratkem dospeti do vrhunca in ta bil bi poguben sedaj uže čisto obožanemu kmetu.

Do sedaj pridelal si je ubogi kmet vsaj toliko, da preredit je, akoravno zeló siromaško sebe in svojo družino s pičlo hrano, katero je pridelal v potu svojega obraza, in da je odrajal vsako leto če tudi težko svoje davke. Ako odpové mu pa od narave uže slaba in v teku toliko let skoraj čisto izsrkana zemlja svojo pomoč, da postane čisto nerodovitna; — ako stara, skoraj neplodovita drevesa v sadnih vrtilih zamrjó, ker se za zarod malo ali nič ne skrbi; — ako pritepe se v naše zmerom še po starem kopitu obdelane vinograde trtna uš, ali pa kakošna škodljiva gljiva, — naj pokončavajo poljska pridelka vsakovrstni mrčesi ali naj pobija jih toča, ki vzame ubozemu kmetu zadnjo nado, ter spravi ga na palico beraško, — kaj mu je potem početi, ako hitre, zeló hitre pomoči ne dobi?

To zamore pa le na ta način dobiti, da vsak gospodar prizadeva si, da spravi gospodarstvo svoje na stopinjo, na kateri mu bode neslo največe dohodke, da mu je potem mogoče, v tacem žalostnem slučaju urno pomagati svojemu nesrečnemu sosedu.

Ali ni toraj opravičena tirjatev previdnih mož in celó priprostega kmeta, da bi bil kmetijski nauk obligaten (vsacemu učencu predpisan) predmet v ljudski šoli, in da sistematično organizirala bi se nadaljevalna šola, toda ne v vsem po enem kopitu, ampak primerno razmeram šolskega okraja, da učil bi se v tej šoli izključljivo kmetijski nauk, ali pa tudi, ako zahtevale bi okrajne razmere, kaki drugi predmet, na priliko, iz domače obrtnije; košarstvo, pleteničarstvo, izdelovanje slamnatega blagá itd.; da obiskoval bi to šolo vsak učenec vsaj dve leti po celo leto in na teden po tri do štiri ure.

Bodimo praktični, učimo se reči, ki v resnici koristijo nam in našemu sobratu, dajmo pa tudi kmetu učiti se, kar sam zahteva in česar neobhodno potrebuje, dajajmo mu hrane duševne, ki jo more priprosti duh njegov lahko prebavati, da reši beračije, zasramovanja in zaničevanja svoj častni kmetijski stan.

V tem obstoji prava omika in ljubezen do bližnjega, ako damo vsakemu, kar je njegovega. Potem bode kmet spoznal še le, da želimo mu v resnici to, kar želi si vsak sam sebi, in pridobili si bomo od njega pravo in nehinavsko zaupanje.

Toraj na noge ljudska šola! pokaži, da na pravem mestu leži ti srce za pravi napredek mladine, od Boga in od države ti izročene in za blagostan ljudstva kmetijskega.

Na noge družbe kmetijske! pokažite, da tudi vé ne spite; če pa spite, predramite se iz svojega zimskega spanja, in začnite delovati na polji kmetijskem.

Na noge gospodarji! učite nevedne, dajajte jim dobre svete in navdušujte jih, da podpirajo na vse strani, kar more biti kmetijstvu v pravi in edini blagor.

Na noge mecení kranjski in srečni početniki mnozih podvzetij! pomagajte obožanemu kmetu na noge, podpirajte materijalno vsa početja v prid revnega kmeta, in vresničite ustanovitev srejnih hranilnic, in hvalo vam bode vedelo ljudstvo na veke.

(Dalje prihodnjíč.)

Gospodarske izkušnje.

Ali ima luna kaj vpliva na rast rastlin?

Nekateri kmetovalci in vrtnarji še zmerom za trdno mislijo, da je treba na luno gledati, kedar se vrtnarska semena sejejo ali sadijo in da posebno sočivje (fižol, grah itd.) o polni luni sajeno zeló žene v perje, neprenehoma cvetè, pa nič pravih strokov ne nareja.

Da bi se prepričal, ali je to res ali ne, je neki vrtnar po poročilu časnika „D. landw. Pr.“ nalašč izkušnje delal in sočivje sadil o mlaji in polni luni na več gredicah, enako obdelanih, al nobenega razločka ni zapazil ni v cvetji ni v zorenji o mlaji in polni luni sajenega semena.

Gospodarske novice.

* *Nenavadno težko tele.* — Na smanji dan je kmet Vincencij Trampuš iz Preške fare mesarju Lorencu Kopaču nenavadno težko tele prodal, ki je do zadnjega le od mleka živelo in ne še 7 tednov staro 2 centa in 14 funtov stare vage tehtalo. — Res je vredno to tele, da se naznani v „Novicah“, kajti vsak, kdor ga je videl, je čudé se rekel, da tolice ga in tako lepega še nikoli videl ni.

Gospodarsko slovstvo.

* *Trsna uš ili Phylloxera vastatrix.* Kratak napatuk vinogradarom. Sostavio Franjo Kuralt, tajnik hrv.-slavon. gospod. društva. Sa osamnajst slikah. V Zagrebu 1881. Nakladom spisateljevom.

Tako je ime knjižici, ki je nedavno v hrvatskem jeziku prišla na svitlo in katera na treh polah v 6 razdelkih vse razpravlja, kar je za spoznanje in zatiranje trtne uši vedeti treba. Razdelek 1. opisuje, od kod je trtna uš, kako se je razširila in kako škodo ona dela vinorejcem. Prvotna domovina njena je Amerika, od kodar se je zaplodila v Evropo. V Avstriji je prvo uš našel dr. Rössler leta 1872. v Klosterneuburgu. Kaka pokončevalka vinogradov je phylloxera, je razvidno iz tega, da je na Francoskem storila do sedaj okoli 3 milijarde frankov škode. — V 2. razdelku popisuje nam pisatelj trtno uš, in sicer brezkrilato uš in pa krilato uš. Popisuje nam jo jako jasno od jajčic počenši do popolnega njenega razvitka. Ta popis razjasnuje še 18 krasnih barvanih podob. — Iz 3. razdelka zvemo, kako se trtna uš na trsu pokaže in zakaj da škoduje. V tem oddelku predočujejo se nam trte po phylloxeri okužene v 1., 2., 3. in 4. letu. — V 4. razdelku uči nas knjižica, kako se razširja trtna uš in kako je treba vinograde preiskavati, da jo najdemo. — 5. razdelek našteva nam sredstva, katera so se do sedaj rabila proti trtni uši, in s kakim vspehom so se rabila. Ta sredstva delajo na to, da se sožge ali utopi ali pa uduši trtna uš. Vsako teh sredstev je v knjižici obširno popisano. Pisatelj po svojih skušnjah priporoča udušiti trtno uš z žveplenim ogljencem. Kako najbolj krepko da se pa imamo prijeti zatiranja trtne uši, razvidno je iz besed dr. Blanchenhornovih, katere tudi naš pisatelj vinogradnikom na srce poklada, rekoč, „da ne smemo gledati na tisoče forintov, kjer gre za milijone, če ne za milijarde.“ — 6. in zadnji oddelek pa navaja najiminentnejše postavne naredbe proti trtni uši.

Iz vsega je razvidno, kako v pravem času je prišla knjižica na svitlo, o kateri le želimo, da bi jo dobili